

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-3\(109\)-8-12](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2023-3(109)-8-12)
УДК 78.072.3

Громченко Валерій Васильович,

доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової, творчої та міжнародної діяльності Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, м. Дніпро, Україна, gromchenko.valeriy@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2446-2192>

ФЕСТИВАЛЬ «МУЗИКА БЕЗ МЕЖ» У КОНТЕКСТІ ТВОРЧИХ УНІВЕРСАЛІЙ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

У статті розкриваються особливості фестивалю «Музика без меж», що традиційно відбувається в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки. Певні атрибути фестивального дійства, а саме – застосування самобутнього музичного інструментарію, характерність форм творчої комунікації, оригінальність репертуарної палітри, узагальнюються у відповідний фестивальний музично-творчий універсалізм, окреслений такими складовими, як музично-інструментальна, педагогічно-комунікативна та репертуарно-композиційна універсалії.

Ключові слова: універсалія, універсалізм, фестиваль, музичне мистецтво, труба, туба, цимбали, форма, репертуар, соло, музична академія.

Постановка проблеми. Усе частіше в еволюційних процесах професійної музичної освіти утверджується традиція проведення довгострокових, масштабних фестивалів, спеціалізовано означених своєрідних творчих марафонів. Міжнародний фестиваль «Харківські асамблеї» у Харківському національному університеті мистецтв ім. І. П. Котляревського, Всеукраїнський фестиваль-конкурс хорових колективів пам'яті К. К. Пігрова в Одеській національній музичній академії ім. А. В. Нежданової, Міжнародний фестиваль електронної музики «Vox electronica» у Львівській національній музичній академії ім. М. В. Лисенка та інші музичні фестивалі

на сценах закладів вищої освіти дедалі більше набувають характерних, чітко окреслених рис: інструментальна пріоритетність, репертуарна новаційність, відповідні жанрово-стильові інтенції тощо.

Мистецькі дійства на професійно-освітній сцені флагмана академічної музичної освіти Дніпропетровщини – академії музики ім. М. Глінки – у видноколі фестивальної палітри сьогодні рельєфно вирізняються творчою специфікою, викристалізованою за майже 15 років щосеместрового проведення Міжнародного фестивалю академічного музичного мистецтва «Музика без меж», що, відповідно, актуалізує питання виявлення його визна-

чальних рис, а також ставить проблему ідентифікації дніпровського фестивалю і в царині новочасних мистецько-культурних звершень, і в лоні новітніх навчально-освітніх процесів сучасної мистецької освіти.

Актуальність означеної теми зумовлюється дедалі більшим упровадженням різноманітних форм та характерних ознак фестивальної активності як у конкретику сучасної формальної освіти (репертуарні списки навчальних програм, тематика змістовних блоків навчальних дисциплін, формування нових навчально-освітніх курсів), так і у варіативність новочасної неформальної освіти (різноманіття форм творчих зустрічей учасників фестивального марафону, концертно-мистецька багатогранність численних творчих проєктів фестивалю тощо).

Міжнародний фестиваль «Музика без меж» неодноразово перебував у центрі аналітичної уваги багатьох вчених. Насамперед, теоретичне осмислення його функціонування представлено в науково-публіцистичних статтях дніпровських учених і означене інструментально-спеціалізованим принципом дослідження фестивальних звершень. Так, виконавство на народних академічних інструментах у фестивальних марафонах висвітлюється переважно у працях Н. В. Башмакової [1; 2], фестивальні зв'язки з акцентуацією здобутків духового музично-виконавського мистецтва представлені здебільшого у роботах В. В. Громченка [5], фортепіанне виконавство на фестивальній сцені аналізується передусім Т. О. Медведніковою [9], виконавство на струнно-смичкових інструментах – М. В. Ємець [7], вокально-хорове мистецтво знаходить плідний відгук у статтях А. А. Тулянцева [12], Ю. М. Худієнко [13], В. І. Скуратовського [11].

З невеликої кількості суто наукових статей, присвячених дослідженню фестивалю «Музика без меж», виділимо колективну працю В. В. Громченка, Н. В. Башмакової та А. А. Тулянцева [14], предметом вивчення в якій постають своєрідні форми проведення фестивальних заходів. У науковій статті В. В. Громченка «Французьке саксофонне мистецтво на фестивальній сцені

Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки» [4] узагальнено досвід професійної комунікації дніпровських саксофоністів із відомими представниками сучасної французької саксофонної школи, які в різні часи були учасниками фестивальних марафонів у Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки.

Таким чином, мусимо констатувати, що цілісної наукової роботи, присвяченої висвітленню характерних рис фестивалю «Музика без меж», окресленню загального значення його самобутніх властивостей, з проєкцією на сучасну професійну музичну педагогіку та новочасне академічне музичне виховання, на жаль, не існує.

Метою статті є виявлення найбільш специфічних рис Міжнародного фестивалю академічного музичного мистецтва «Музика без меж», у представленні їх як своєрідних музичних універсалій, характерного музично-фестивального універсалізму, максимально дотичного до художньо-творчих реалій і тенденцій сучасної академічної музичної освіти.

Неодмінною складовою сучасного навчального процесу в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки є Міжнародний фестиваль «Музика без меж». Цей щосеместровий марафон академічного музичного мистецтва стартував у 2009 році, коли піаніст, заслужений діяч мистецтв України, ректор академії професор Юрій Михайлович Новіков започаткував триденну серію сольних концертів видатних музикантів сучасності, означивши цей захід формою фестивалю.

Перша «Музика без меж» відбулась 25–27 лютого 2009 року й була націлена на музикантів-піаністів. На відкритті фестивалю Ю. М. Новіков констатував: «Здійснилась моя найдавніша мрія щодо заснування свята-фестивалю для основної та найчисленнішої армії музикантів – піаністів, який повинен дати нам можливість слухати, спілкуватися, сперечатися, навчатися, пізнавати і дивитися у майбутнє. У житті біле та чорне часто уособлюють собою полярні значення: Схід-Захід, Європа-Азія, Духовність-Бездуховність зі своїми проблемами та конфліктами. Однак у музиці, у фортепіанних клавшах – бі-

лих та чорних – існує єдність, філософія єдиного музичного простору, згоди та краси. Наш фестиваль несе ідею єдності – ми усі діти Землі, діти земної, європейської культури, і через єдиний культурний простір, що не знає меж, ми, рано чи пізно, повинні прийти до єдиного простору європейського дому, до єдиної європейської родини. Для втілення основних завдань фестивалю, про які я сказав вам, нами передбачено наступні заходи: концерти (слухати), зустрічі-бесіди-дискусії (спілкуватися, сперечатися), майстер-класи (навчатися, пізнавати), концерти молодих виконавців (дивитися у майбутнє)» [10, с. 1].

Перші три фестивалі відбулись в орбіті фортепіанного музично-виконавського мистецтва. Були презентовані різні фортепіанні школи у численних персоналіях на фестивальній сцені Академії музики ім. М. Глінки: професор Штутгартської вищої школи музики Марія Соф'яньська (Німеччина), професор Вюрцбурської вищої школи музики Махо Канеко (Німеччина); заслужений діяч мистецтв України, професор Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки Юрій Новіков (Україна); концертує піаніст, лауреат міжнародних конкурсів Карло Гранте (Італія) та ін.

Акцентуватимемо, що лише з четвертого фестивального марафону, котрий відбувся 9–11 березня 2011 р., музично-інструментальна спрямованість фестивалю збагатилась новими спеціалізаціями, зокрема виконавцями на струнно-смичкових академічних інструментах: професор з класу віолончелі у Вищій школі музики в Женеві Денис Северин (Швейцарія), професор Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського з класу скрипки Анатолій Баженов (Україна), професор з класу скрипки у Вищій школі музики в Женеві Сергій Островський (Швейцарія); концертує скрипалька, лауреат міжнародних конкурсів Олександра Сумм (Франція) та ін.

Шоста «Музика без меж», що відбулась 13–16 березня 2012 р., долучила до фестивальної плеяди видатних музикантів сучасності, виконавців на духових академічних інструментах: професор з класу тромбона у Вищій школі музики в Женеві Жак Може (Швей-

царія), професор з класу флейти у Дрезденській Вищій школі музики ім. К. М. Вебер Стефан Реті (Німеччина); соліст Національного будинку органної та камерної музики України, заслужений артист України, трубач Андрій Ільків та ін.

Відомі музиканти виступали у складі різних ансамблевих колективів, презентували сольні програми, а також грали у супроводі великого духового оркестру академії музики ім. М. Глінки (диригент Ігор Грузін) та Дніпропетровського молодіжного симфонічного оркестру «Festival» (художній керівник і диригент – народний артист України Дмитро Логвин).

Таким чином у організаторів фестивалю (піаніст Ю. М. Новіков та диригент Д. Г. Логвин) утвердилася ідея постійного розширення музично-інструментальної палітри. Результатом стало активне залучення на концертну сольну естраду суто ансамблево-оркестрових академічних інструментів, а саме: туби, контрабаса та цимбала.

Відтак, вже восьма «Музика без меж», що відбулась 31 березня – 3 квітня 2013 року, означила на фестивальній сцені виконавську майстерність Рубена Дюра де Ламо, соліста-тубіста симфонічного оркестру міста Геттінгена (Німеччина). «Надзвичайно цікавим постав виступ тубіста симфонічного оркестру з німецького міста Геттінгена Рубена Дюра де Ламо, який віртуозно виконав Концерт для туби з духовим оркестром сучасного англійського композитора Мартіна Елербі» [5, с. 31].

Музично-інструментальний універсалізм у контексті мистецьких фестивальних звершень, яскраво означився в програмі творчого проєкту «Art Cello – 2019», що проходив три дні поспіль з 26 по 28 вересня 2019 року в рамках фестивалю «Музика без меж» на сценах Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки у Дніпрі. Однією з особливостей цього масштабного дійства, було запрошення до зіркової плеяди солістів-віолончелістів уславленого виконавця на контрабасі, професора Вищої школи музики та мистецтв у Мангеймі Петру Іуга. У колі провідних європейських виконавців на віолончелі, а саме – професора Вищої школи музики у Ліоні Анні Гасті-

нель, професора Вищої школи музики у Антверпені Юстуса Грімма, професора Вищої школи музики в Женеві Дениса Северина, українських віолончелістів Артема Полудьонного та Ольги Луценко, виконавська майстерність контрабасиста Петру Іуги рельєфно вирізняла музично-естетичну самобутність цього художньо-характерного інструмента.

У численних оглядах-рецензіях стосовно «Art Cello – 2019» знаходимо наступне: «Другий день фестивалю означився, насамперед, шедеврами академічної віолончельної та контрабасової музики. У супроводі камерного оркестру академії ім. М. Глінки (художній керівник та диригент Марія Ємець) прозвучали Концерт № 2 для віолончелі з оркестром D-dur Й. Гайдна у виконанні Юстуса Грімма, Концерт для віолончелі з оркестром op. 129 Р. Шумана в інтерпретації Анни Гастинель, П'ять п'єс у народному стилі для віолончелі з оркестром Р. Шумана в художньому баченні Дениса Северина, а також хрестоматійний твір контрабасового академічного репертуару Концерт № 2 h-moll Дж. Боттезіні, представлений численній аудиторії у своєрідності ідейно-образного прочитання Петру Іуги» [3, с. 1].

Наголосимо, що ушлавлений контрабасист Петру Іуга, представляючи контрабас як сольний академічний інструмент на міжнародній фестивальній сцені, виразно розкрив його унікальні темброві можливості в різних регістрах звучання, означив характерні віртуозно-технічні можливості гри на контрабасі, представлені як дрібною, так і крупною технікою роботи пальців та володіння смичком, виявив універсальні темброво-кolorистичні властивості цього інструмента, спричинені взаємодією контрабасового звучання з різними інструментальними групами оркестру.

Домінанта універсалії музичного інструментарію на сцені фестивалю «Музика без меж» також знайшла самобутнє втілення у виступах виконавців на академічних народних інструментах, що своєрідно окреслилось у програмі «V Форуму виконавців на народних інструментах» (23–24 березня 2018 р.), традиційного в рамках міжнародного фестивального дійства. Концер-

тно-сольного представлення набули такі рідкісні для цієї виконавської форми інструменти як бірбіне та цимбали. «Під час денного концерту другого дня у великій залі звучали рідкісні для вітчизняного музичного простору народні інструменти – литовський бірбіне та білоруські цимбали. Професор, заслужений артист Литви Вітаутас Тятянскас (бірбіне) познайомив та зацікавив аудиторію творами Рімвідаса Жигайтиса, Йонаса Паулікаса, Юліуса Юзелюнаса, Альгімантаса Бражиньскаса та ін. У цьому йому допомагали Дайнора Тятянскене (скрипка) та Ірена Печюрене (роаль). Лауреат міжнародних конкурсів, фіналістка конкурсу «Eurovision Young Musicians – 2012» Олександра Денісеня (цимбали) включила до програми три частини із Сюїти «Історія танго» А. П'яццоллі, Циганську рапсодію Л. Левашевича. Акомпанував молодій віртуозній та щедро обдарованій цимбалістці концертмейстер Дмитро Чигрин» [1, с. 3].

Слід наголосити, що неодмінним учасником багатьох «Форумів виконавців на народних інструментах» є ушлавлений український цимбаліст, заслужений артист України, соліст-ансамбліст Національного академічного оркестру народних інструментів України Андрій Войчук.

Нещодавно, у рамках VIII Форуму виконавців на народних інструментах 9–10 березня 2023 року в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки, відбулось знайомство з німецько-аргентинським язичковим музичним інструментом із сімейства ручних гармонік – бандонеоном. Цей інструмент, у стрімкому зростанні свого представництва на академічній концертно-виконавській сцені, плекає професійний інтерес із боку численних викладачів, студентства, багатьох поціновувачів сучасного музичного мистецтва. Зокрема, це засвідчується жвавим розширенням форм його представлення в академічних музичних інституціях, а саме – концерти, майстер-класи, відкриті творчі зустрічі тощо. «Цікавою була творча зустріч під назвою «Бандонеон у мистецькому просторі сьогодення» із заслуженим артистом України Ігорем Саєнком, який обізнаний не лише зі специфікою виконавства на цьому рідкісному для

Іл. 1. Ігор Саєнко (бандонеон)

академічної концертної практики нашої країни інструменті, а й із його конструктивними особливостями, бо власноруч реконструював бандонеон, виготовлений майже сто років тому. Не менш плідним був і його майстер-клас із ансамблевої гри» [2, с. 3] (іл. 1).

Вищеозначене дозволяє чітко окреслити музично-інструментальну універсалію фестивалю «Музика без меж», у спеціалізовано-зорієнтованих розгалуженнях якого активно відбувається збагачення інструментальної палітри фестивального культурно-творчого феномену сьогодення. При цьому, наголосимо, що така музично-інструментальна пролонгація здійснюється як у царині професійного інструментарію (туба, контрабас), так і в лоні народних музичних інструментів, що сьогодні перебувають на шляху активної виконавської академізації (бандонеон, бірбіне, цимбали).

За роки проведення головного музично-творчого заходу в академії музики ім. М. Глінки (від 2009 року) утвердилось багатьох форм мистецького спілкування між виконавцями, слухачами, викладачами, студентами – концерти, творчі проекти, майстер-класи, відкриті тематичні зустрічі тощо. Але ж найбільш своєрідним, з погляду сучасної мистецької освіти, зокрема новочасної музичної педагогіки, постає форма «Школи» видатних музикантів сучасності. Багаторазові учасники фестивалю, які провели чимало творчих зустрічей, майстер-класів зі студентами, викладачами, з часом сформували відповідну аудиторію шанувальників, поціновувачів їхнього виконавсько-педагогічного таланту, таким чином означивши постійність слухацького контингенту не лише з Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, а й з му-

зичних навчальних закладів інших міст (Харків, Кривий Ріг, Запоріжжя, Кропивницький, Полтава, Кам'янське).

Таким чином, певна системність виконавсько-педагогічної комунікації, відповідно усталений контингент комунікантів, означення пріоритетності певних репертуарних спрямувань створили можливість кристалізації такої форми як «Школа» усталених виконавців сучасності.

Наголосимо, що такі масштабні, багатоденні зустрічі відбувались із концертуєчим трубачем, професором Вищої школи музики у Бремені (Німеччина) Отто Заутером та славнозвісною оперною співачкою, солісткою Штутгартського оперного театру, німкеню Юттою-Марією Бьонерт, під час творчого проєкту «Дні німецької музики» на міжнародному фестивалі «Музика без меж» (26–29 жовтня та 11–13 листопада 2015 р.).

Напевно, найбільший резонанс у слухачів, а також у численних статтях-відгуках, отримала багатогранна діяльність німецького трубача Отто Заутера. «З 11 по 13 листопада 2015 року всесвітньо відомий музикант з Німеччини, завітавши до Дніпропетровська, провів понад 20 відкритих занять зі студентами не лише Дніпропетровської консерваторії ім. М. Глінки, а й з вихованцями вищих музичних навчальних закладів міст Києва, Харкова, Львова, Кривого

Рогу, Хмельницького, Тернополя. Безумовно, така географія учасників та кількість виконавців-студентів, а також присутність на заняттях провідних вітчизняних викладачів з класу труби, дозволяють казати про визначення форми заходу як «Школи Отто Заутера». Отто Заутер, приділяючи максимальну увагу тиску повітряного стовпа, знаходив у студентів взаємозв'язок дихання з роботою губних м'язів. Відомий викладач та виконавець поставав у заняттях з молоддю своєрідним діагностиком технологічних проблем. Музикант давав поради як з питань постановки верхньої та нижньої губ, гортані, дихання, так й із системи конкретних вправ відповідно до кожного студента» [6, с. 1] (іл. 2).

Отже можна констатувати утвердження нового формату музично-професійного взаємозбагачення, а саме – «Школи» видатних музикантів сучасності, що дає можливість означити педагогічно-комунікативну універсалію міжнародного фестивалю «Музика без меж».

Вочевидь, неодмінною складовою успішного багаторічного проведення фестивалю є своєрідність репертуарної орієнтації фестивальних програм. Численні прем'єри, творчі проєкти, тематичні концерти, характеризуються максимальністю репертуарної означеності. Не винятком став і цьогорічний фестиваль (1–3 травня 2023 року з характерною репертуарною монолітністю. Концертний вечір першого дня відкриття музичного марафону «... був тематичним – звучали виключно твори Йозефа Гайдна. Була виконана Симфонія № 101 «Годинник» D-dur з притаманною їй строгістю та чіткістю. Класичним зразком гайднівського концертного стилю став Концерт для фортепіано з оркестром D-dur. Соліст – заслужений діяч мистецтв України, професор Юрій Новіков. Будучи досить компактним, цей світлий та життєрадісний концерт увібрав у себе всі риси великого і ефектного концертного твору [8, с. 1]» (іл. 3).

«Ім'я Йозефа Гайдна завжди асоціюється із симфоніями та сонатами, але не з музичним театром. Справжнім відкриттям фестивалю стала перша постановка в Україні комічної

Іл. 3. Юрій Новіков та диригент Дмитро Логвин

опери «Безлюдний острів» Й. Гайдна на лібрето П'єтро Метастазіо. Диригент-постановник – Дмитро Логвин. Невибагливий сюжет твору дозволяє розкрити вічні теми за участю усього чотирьох персонажів: Сільвія – Мілана Худієнко, Констанца – Карина Вереzub, Енріко – Євген Шкурко, Джернандо – Ованес Алексанян. <...> В опері виявилось тяжіння до камерності, мрійливості, поетизація тихого сімейного щастя, відсутність явно вираженого конфлікту. Типовий для сентименталізму культ природи втілюється у грандіозній увертурі, водночас і пристрасної, і величної, що переростає рамки камерної опери» [8, с. 1].

Таким чином, означимо репертуарно-композиційну універсалію фестивалю, що в цілому окреслюється як традиційною різноманітністю композиційного почерку різних митців, так і творчою увагою до процесу розкриття єдиного авторського стилю митця, зокрема геніального австрійського композитора Йозефа Гайдна.

Висновки. Проведений аналіз творчих звершень міжнародного фестивалю академічного музичного мистецтва «Музика без меж» дозволяє виокремити найбільш характерні ознаки фестивального дійства, зокрема інструментальну, комунікативну та репертуарну контентність, що в узагальненні формують відповідний музично-творчий універсалізм фестивалю, виразно окреслений його такими складовими, як музично-інструментальна універсалія (туба, контрабас, труба, цимбали, бірбіне), педагогічно-комунікативна універсалія («Школи» видатних музикантів сучасності, а саме – трубача Отто Заутера, співачки Ютти-Марії Бьонерт) та репертуарно-композиційна універсалія (му-

Іл. 2. Отто Заутер (труба-п'ікколо)

зичні прем'єри, концертні цикли, творчі проєкти). При цьому, вищезначені складові універсализму «Музики без меж», кристалізуються за безпосередньої участі студентства усіх спеціалізацій, задіянні усіх творчих колективів академії музики, запровадженні відповідного навчально-педагогічного репертуару, нових методик оволодіння виконавською майстерністю, що в цілому генерує нові навчальні художньо-творчі реалії та тенденції сучасної академічної музичної освіти.

Перспективою подальших наукових розвідок у розкритті феномену багаторічної масштабності, визнання й популярності фестивалю «Музика без меж», є дослідження специфіки певних виконавських шкіл у музикантів-солістів, учасників міжнародних фестивальних програм, з метою виявлення пріоритетності відповідного музично-виконавського стилю на фестивальній сцені, характерного звуко-інтонаційного почерку головного фестивального дійства в Дніпропетровській академії музики ім. М. Глінки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Башмакова Н. В. V Форум виконавців на народних інструментах. *Музичний вісник Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*. Вип. 1 (41). Дніпро, 23.05.2018. С. 3.
2. Башмакова Н. В. VIII Форум виконавців на народних інструментах. *Музичний вісник Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*. Вип. 1 (49). Дніпро, 27.05.2023. С. 3.
3. Громченко В.В. Dnipro art cello 2019. *Музичний вісник Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*. Вип. 2 (44). Дніпро, 24.12.2019. С. 1.
4. Громченко В. В. Французьке саксофонне мистецтво на фестивальній сцені Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки. *Музикознавча думка Дніпропетровщини* : зб. наук. праць ДАМ ім. М. Глінки. 2022. № 23. С. 3–15.
5. Громченко В. В. Дніпропетровська «Музика без меж»: відроджуючи традиції – створюємо майбутнє! *Музика*. Вип. 3 (393). Київ. 2013. С. 30, 31.
6. Громченко В. В. «Дні німецької музики» на міжнародному фестивалі «Музика без меж». *Музичний вісник Дніпропетровської консерваторії ім. М. Глінки*. Вип. 3 (36). Дніпро, 25.12.2015. С. 1.
7. Ємець М.В. Сонати трьох епох. *Музичний вісник Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*. Вип. 1 (37). Дніпро, 19.05.2016. С. 3.
8. Капітонова К. П., Шітова С. А. Безмежна музика весни на фестивальній сцені академії. *Музичний вісник Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*. Вип. 1 (49). Дніпро, 27.05.2023. С. 1.
9. Медведнікова Т. О. Радість творення мистецтва. *Музичний вісник Дніпропетровської консерваторії ім. М. Глінки*. Вип. 1 (34). Дніпро, 26.01.2015. С. 2.
10. Міжнародний фестиваль фортепіанного мистецтва «Музика без меж» [Положення-програма]. Дніпропетровська консерваторія ім. М. Глінки. Дніпропетровськ, 25-27.02.2009. 12 с.
11. Скуратовський В.І. Нові горизонти «Музики без меж». *Українська музична газета*. Вип. 3 (85). Київ. 2012. С. 2.
12. Тулянцева А.А. Й немає в музиці кордонів. *Пульс*. Вип. 41 (274). Кривий Ріг, 09.10.2013. С. 31.
13. Худієнко Ю.М. Міжнародний фестиваль «Музика без меж». *Музичний вісник Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки*. Вип. 1 (39). Дніпро, 19.05.2017. С. 1.
14. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
15. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
16. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
17. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
18. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
19. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
20. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
21. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
22. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
23. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
24. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
25. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
26. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
27. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
28. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
29. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
30. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
31. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
32. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
33. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
34. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
35. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
36. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
37. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
38. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
39. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
40. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
41. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
42. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
43. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
44. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
45. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
46. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
47. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
48. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
49. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
50. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
51. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
52. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
53. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
54. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
55. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
56. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
57. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
58. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
59. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
60. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
61. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
62. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
63. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
64. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
65. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
66. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
67. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
68. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
69. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
70. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
71. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
72. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
73. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
74. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
75. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
76. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
77. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
78. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
79. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
80. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
81. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
82. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
83. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
84. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
85. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
86. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
87. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
88. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
89. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
90. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
91. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
92. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
93. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
94. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
95. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
96. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
97. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
98. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
99. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.
100. Hromchenko V., Bashmakova N., Tulyantsev A. International festival „Music without limits” as a reflection of new political forms of intercultural dialogue. *Cuestiones politicas*. 2022. Issue 74. P. 531–542.

Valerii Vasilevich Hromchenko, doctor of Arts, professor, vice rector of research, creative and international activity for Mikhail Glinka academy music of Dnepropetrovsk region, Ukraine, gromchenko.valeriy@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2446-2192>

Festival „Music without limits” in context of creative universals of Dnepropetrovsk music academy named after Mikhail Glinka

The scientific article is devoted to revealing the particular traits of International festival of academic musical art „Music without limits”, which is traditionally being held (the beginning from 2009) by Dnepropetrovsk academy of music named after Mikhail Glinka (city Dnipro), in different concert halls of this musically educational institution. The topicality of this submitted research work is conditioned by implementation of various forms and characteristic qualities from festival activities as the specifics of contemporary formal education, that in variability of modern not formal educational process. The scientific newness of this represented investigation is consisted in generalization of creative accomplishments of the „Music without limits”, which have been achieved in the light of professional training-educational reality of contemporary day. Setting, that definite qualities of festival events, a namely applying of specific musical instrumentations, specificity of the forms for the creative communication, originality of repertory pallet are being generalized into definite festival musically creative universalism, which is delineated such parts as musically instrumentation universal (tuba, contrabass, trumpet, cymbals, birbine), pedagogically communicative universal (Schools of outstanding musicians of modernity, a namely trumpeter Otto Zauter, singer Utta-Mariy Bernert) as well as repertory compositional universal precisely the premier of opera „Peopleless island” by famous composer J. Haydn. Accentuate, that above mentioned parts of universalism concerning the festival „Music without limits” are being crystalized with the participation students of all musical specializations, included the all creative collectivities of academy, improved definite training educational repertory as well as new methodical works concerning professional mastering of performing skills.

The key words: universality, universalism, festival, musical art, trumpet, tuba, cymbals, form, repertory, solo, music academy.

Стаття надійшла до редакції 06.08.2023 р.